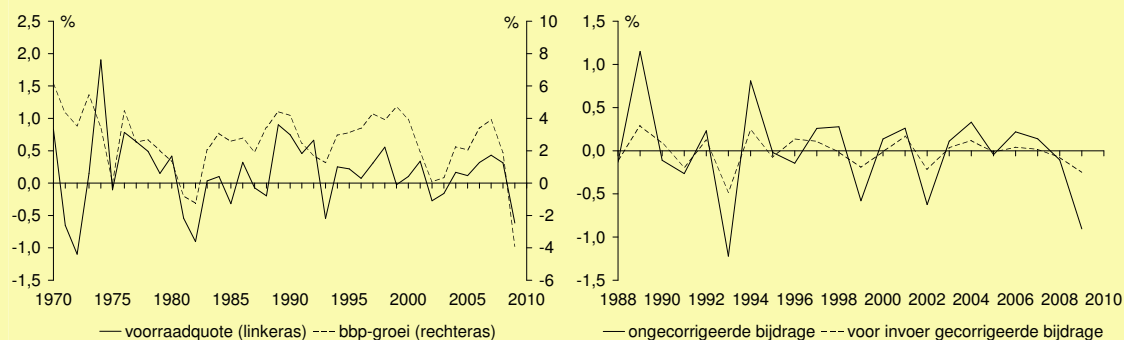

Directe betekenis voorraadvorming voor Nederlandse conjunctuur beperkt

Er bestaat een procyclisch verband tussen het niveau van de voorraadvorming (dat is de *verandering* in het niveau van de voorraden) en de economische groei (zie linkerfiguur). De aard van dit verband is echter verre van eenduidig. Als ondernemers extra afzet verwachten zullen ze procyclisch grotere voorraden gaan aanleggen om 'nee verkopen' te voorkomen. Als de verwachte extra afzet zich vervolgens in geringere mate manifesteert, stijgen de voorraden in eerste instantie, wat juist anticyclisch uitwerkt. De daaropvolgende reactie om hun te grote voorraden aan te passen werkt juist weer procyclisch. De linkerfiguur illustreert dat sinds halverwege de jaren negentig het belang van de voorraadvorming trendmatig is afgenomen, waarschijnlijk mede door 'just-in-time' voorraadbeheer. Waar de voorraadvorming in de zeventiger jaren nog fluctueerde tussen de +2% en -1% van het bbp is de quote in recentere jaren minder volatiel. Vorig jaar, tijdens de kredietcrisis, trad er wel weer een forse voorraadkrimp op. Deze bedroeg 0,6% van het bbp (3½ mld euro) op, wat vergelijkbaar is met de omvang in 1993.

Voorraadquote en bbp-groei (links) en bijdrage van de voorraadvorming aan de bbp-groei (rechts)

Voor het bepalen van het effect van het voorraadbeheer op de conjunctuur en de economische *groei* moet niet gekeken worden naar het niveau van de voorraadvorming, maar naar de *verandering* in de voorraadvorming, oftewel de verandering van de verandering van de voorraden. Dit kan op twee manieren. Allereerst kan de verandering van de voorraadvorming worden afgezet tegen de economische groei. Zo gezien heeft de krimp van de voorraadvorming vorig jaar substantieel bijgedragen aan de krimp van het bbp met 3,9%, te weten met 1%-punt (zie rechterfiguur). Uit cijfers van het CBS blijkt dat het daarbij naast finale goederen, zoals auto's, vooral gaat om grondstoffen bij de basismetalen en de chemie. Typerend voor de meeste van deze producten is dat ze voor het grootste deel uit het buitenland worden geïmporteerd. Meer of minder voorraadvorming van geïmporteerde producten raakt het binnenlands product (bbp) niet. Het is dan ook beter om bij het bepalen van bijdrage van de voorraadvorming aan de bbp-groei te corrigeren voor de finale en intermediaire invoer. Logischerwijs laat die methode geringere effecten zien (zie rechterfiguur). In 2009 was zo gezien de directe bijdrage van voorraadinteringen aan de economische krimp slechts 0,25%-punt, oftewel slechts 6% van de totale bbp-krimp van 3,9%.^b

In bovenstaande analyse gaat het nadrukkelijk om het directe belang van (veranderingen in) de voorraadvorming voor de Nederlandse conjunctuur. Er zijn tegelijkertijd aanwijzingen dat wereldwijd het voorraadbeheer juist van grote invloed is geweest op de forse en ongekende krimp van de wereldhandel eind 2008 en begin 2009, die zo bepalend is geweest voor het conjunctuurverloop in ons land.^a Dit leidt tot de paradoxale conclusie dat de gevoeligheid van de Nederlandse conjunctuur voor het internationale voorraadbeheer groot is, terwijl de directe betekenis van het voorraadbeheer in ons eigen land voor de Nederlandse conjunctuur juist klein is.

^a Zie onder andere Arend Clahsen, Voorraad blinde vlek in economie, *Het Financieele Dagblad*, 19 augustus 2010.

^b Deze 0,25%-punt is een jaargemiddelde. In de eerste kwartalen was de bijdrage aan de productiekrimp sterker, maar dat effect werd al weer deels gecompenseerd door de voorraadopbouw in de latere kwartalen.